

KONTROLA A SLEDOVANIE REZÍDUÍ CUDZORODÝCH LÁTKOK PRI ZVIERATÁCH PRODUKUJÚCICH POTRAVINY

1/27

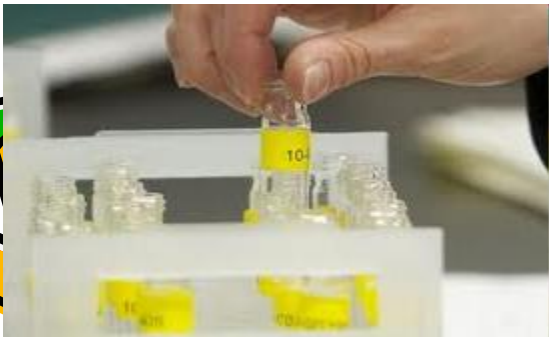
Všeobecné zásady kontroly rezíduí cudzorodých látok ^{2/24}

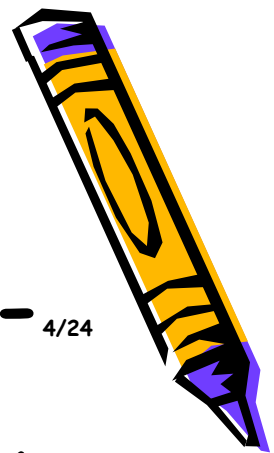

- **Rezíduá** - zvyšky látok, ktoré majú farmakologický (farm.) účinok alebo ich metabolity, ako aj zvyšky iných cudzorodých látok, ktoré môžu preniknúť do živočíšnych produktov a môžu mať škodlivé účinky na zdravie človeka.

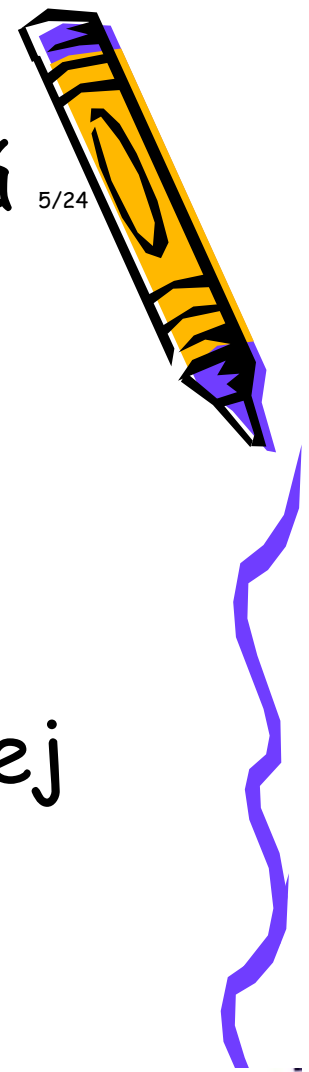
- **Úradné vzorky** - vzorky, ktoré odobral orgán veterinárnej (vet.) správy na vyšetrenie na rezíduá látok, na neautorizované látky a na veterinárne lieky, vrátane látok bez licencie.
- **Schválené laboratóriá** - laboratóriá špecializovaných organizácií, zabezpečujúce vyšetrenie úradných vzoriek na prítomnosť rezíduí.

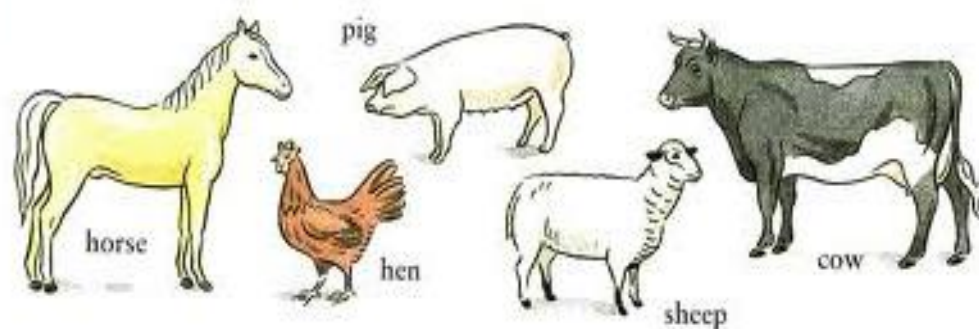

- **Zakázané látky alebo vet. lieky** - 4/24
vet. alebo farmakologicky účinné látky, ktorých podávanie zvieratám je zakázané.
- **Zakázaný zákrok** - použitie zakázaného vet. lieku alebo farm. účinnej látky alebo použitie povoleného lieku, avšak na iný účel alebo za iných podmienok.

- **Zvieratá** - hospodárske zvieratá alebo voľne žijúce zvieratá, z ktorých sa získavajú potraviny živoč. pôvodu a zložky živoč. pôvodu, určené na výživu ľudí.
- **Dávky zvierat** - skupiny zvierat rovnakého druhu, rovnakej vekovej kategórie, chované za rovnakých podmienok a v rovnakom čase, v rovnakom chove.

Rezíduá sa musia sledovať:

6/24

- v chove zvierat- v živých zvieratách (exkrementoch, telových tekutinách, v tkanivách, v živoč. produktoch),
- v krmivách,
- v napájacej vode,
- v surovinách živoč. pôvodu.

Plán kontroly rezíduí

7/24

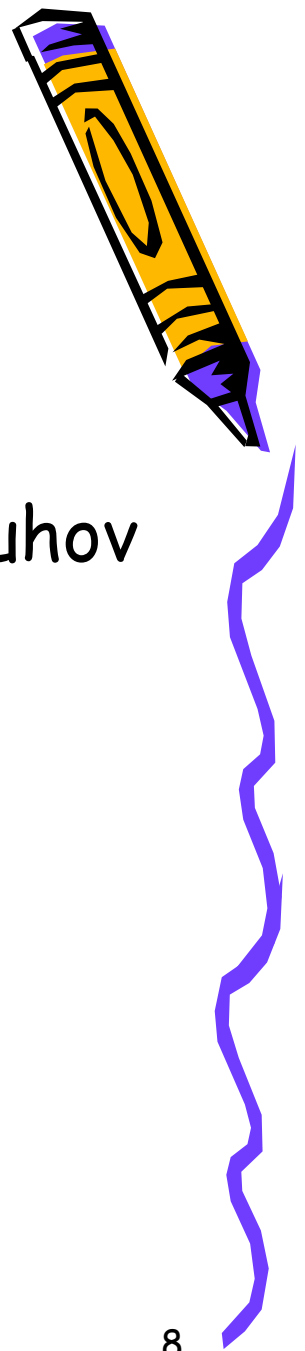
Zostavuje sa na základe:

- vet. kontrol,
- zdravotných rizík,
- výsledkov predošlých kontrol.

Význam:

8/24

- koordinácia činnosti orgánov vet. správy pri vykonávaní kontroly rezíduí,
- zhromažďovanie údajov na vyhodnotenie výsledkov,
- zahŕňa skupiny rezíduí alebo látok podľa druhov zvierat,
- zahŕňa opatrenia na zisťovanie prítomnosti látok v živých zvieratách, v napájacej vode, v exkrementoch, v telových tekutinách, v tkanivách, v živoč. produktoch ako sú mäso, mlieko, vajcia a med.

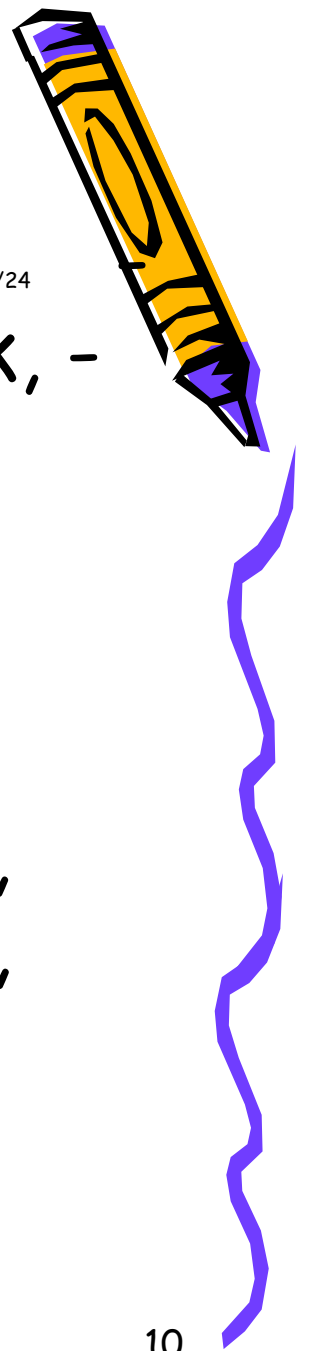
Stratégia odberu vzoriek pri vykonávaní plánu kontroly rezíduí

9/24

- Úradné vzorky sa odoberajú neohlásene a neočakávane podľa ustanoveného minimálneho počtu zvierat a frekvencie odberov vzoriek zo zvierat na farmách, na bitúnkoch, v prevádzkarniach na spracúvanie rýb, v triediarňach a v zberniach vajec, v baliacich strediskách.

10/24

- Pri látkach v **skupine A** sa kontroluje:
 - nelegálne podávanie zakázaných látok,
 - zneužívanie a nesprávne podávanie povolených látok.
- Pri látkach uvedených v **skupine B**, sa kontrolujú:
 - maximálne limity rezíduí vet. liekov,
 - maximálne limity rezíduí pesticídov,
 - obsah kontaminantov životného prostredia.

Iniciálny plán kontroly rezíduí 11/24

Zohľadňuje špecifickú situáciu v ich výskyte a zahŕňa:

- právne predpisy vzťahujúce sa na používanie látok a informácie o ich zákaze alebo povolení,
- podrobnosti o zabezpečovaní výkonu vet. kontrol,
- zoznam schválených laboratórií a ich kapacitu,
- maximálne limity rezíduí,

- zoznam zisťovaných látok, metódy ich analýz, štandardy na interpretáciu výsledkov,
- počet odobratých úradných vzoriek (na základe počtov zvierat príslušných druhov a kategórií, **zabitých v predchádzajúcom roku**),
- podrobnosti o zásadách úradného odberu vzoriek,
- opatrenia pri zistení rezíduí.

Vlastné kontroly a spoluzodpovednosť chovateľov a prevádzkovateľov za výskyt rezíduí

13/24

- Prevádzkovatelia prevádzkarní na prvotné spracovanie surovín živoč. pôvodu musia zabezpečiť:
 - a) aby sa do prevádzkarne prijali len také zvieratá, ktorých chovateľ sa zaručuje za dodržiavanie ochranných lehôt,

- b) aby sa overilo, že zvieratá alebo živočíšne produkty prijaté do prevádzkarne neobsahujú:
 - rezíduá v množstve presahujúcom maximálne limity rezíduí,
 - ani stopové množstvá zakázaných látok alebo vet. liekov.

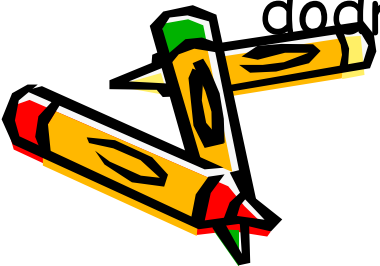

Právnické a fyzické osoby môžu umiestňovať na trh len

15/24

- zvieratá, ktorým sa nepodali zakázané látky alebo zakázané vet. lieky, alebo na nich nebol vykonaný zakázaný zákrok,
- zvieratá, ktorým ak sa podávali povolené látky alebo lieky, ale boli u nich dodržané ochranné lehoty,
- také živoč. produkty, ktoré boli získané zo zvierat, ktorým sa nepodávali zakázané látky alebo boli u nich dodržané predpísané ochranné lehoty.

Súkromní vet. lekári sú povinní ^{16/24}
zaznamenávať vo forme registra,
dostupného v chove:

- < dátum a druh každého ošetrenia alebo zákroku,
- < identifikáciu ošetrovaných zvierat,
- < príslušnú ochrannú lehotu.

Vzor registra chovateľa podľa nariadenia vlády č. 504/2004 Z.z.:

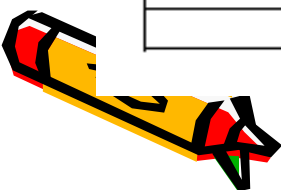
REGISTER

Vlastník, držiteľ

Farma

Číslo farmy

Dátum ošetrenia zvierat'a/zvierat	Identifikácia ošetrovaných zvierat	Názov veterinárneho lieku	Ochranná lehota	Množstvo veterinárneho lieku	Názov a adresa dodávateľa veterinárneho lieku	Podpis Vlastník, chovateľ

Chovateľ zvierat musí

- **overovať**, či boli dodržané **ochranné lehoty**,
- **uchovávať** vet. lekárske predpisy **počas 5 rokov** - na preukázanie dodržiavania ochranných lehôt.

Úradné kontrolné opatrenia

18/24

Možno vykonávať aj náhodné úradné kontroly:

- počas výroby, manipulácie, skladovania, prepravy, distribúcie a predaja alebo nákupu látok,
- v každom mieste produkčného a distribučného reťazca krmív pre zvieratá,
- v produkčnom reťazci chovu zvierat,
- pri získavaní surovín živoč. pôvodu.

Ak sa vet. kontrolou zistí zakázaný ^{19/24} zákrok alebo použitie zakázaného vet.

lieku, je potrebné vykonať:

- vet. kontrolu zvierat na farme, odkiaľ pochádzajú, zameranú na použitie zakázaných vet. liekov,
- kontrolu na prítomnosť zakázaných látok,
- kontrolu krmív na farme, odkiaľ zvieratá pochádzali, ako aj kontrolu napájacej vody, a ak ide o produkty vodného hospodárstva, kontrolu vody, z ktorej boli vylovené,
- vet. kontroly počas výroby, manipulácie, skladovania a prepravy,
- všetky ďalšie kontroly na zistenie pôvodu zakázaných látok alebo vet. liekov.

Laboratóriá na skúšanie úradných vzoriek 20/24

Na analýzy určitého rezídua alebo určitej skupiny rezíduí možno autorizovať SVPS-ou len jedno **referenčné laboratórium**, ktoré vykonáva tieto úlohy:

- koordinuje činnosť iných **schválených** laboratórií,
- zúčastňuje sa na zostavovaní plánu kontroly rezíduí,
- poskytuje orgánom vet. správy súčinnosť pri zisťovaní príčin výskytu rezíduí,
- pravidelne organizuje medzilaboratórne porovnávacie testy pre každé rezíduum alebo skupinu rezíduí,

- zabezpečuje, aby iné schválené skúšobné laboratóriá dodržiavali platné limity,
- zabezpečuje informácie o nových metodických postupoch analýz rezíduí a o používaní nových analytických metód,
- zabezpečuje pre laborantov ďalšie zaškolenia na domácich i zahraničných pracoviskách,
- pripravuje návrhy na obnovu laboratórnej techniky a vybavenia a rozvoj analytickej činnosti referenčného laboratória.

Opatrenia pri pozitívnych výsledkoch rezíduí ^{22/24}

Ak sú výsledky vyšetrení úradne odobratých vzoriek **pozitívne**, RVPS:

a) bezodkladne vyžiada:

- všetky údaje potrebné na identifikáciu zvierat a farmy, odkiaľ zvieratá pochádzali,
- všetky podrobnosti o výsledkoch laborat. vyšetrenia,

b) vykoná :

23/24

- vyšetrovania na farme, odkiaľ zvieratá pochádzali,
- vyšetrovanie zdroja vet. liekov v mieste ich výroby a manipulácie s nimi, ak ide o zistenie alebo podozrenie na zakázaný zákrok,
- všetky ďalšie potrebné vet. kontroly a zistenia,

c) nariadi a overí, aby boli všetky pozitívne zvieratá identifikované a označené, až do ukončenia vet. kontrol. Dovtedy, kým nie sú k dispozícii všetky výsledky kontrol, nesmú zvieratá opustiť farmu.

24/24

Rezíduá a skupiny látok, ktoré sa zisťujú podľa druhu zvierat, ich krmiva vrátane napájacej vody a podľa druhu surovín (zložiek) živočíšneho pôvodu

Skupiny látok			HD, ov., kozy, kone, oš.	Hydina	Produk- ty vod. hospo- dárstva	Mlieko	Vajcia	Králič. mäso, zverina	Med
Skupi na A	1	Stilbény, ich deriváty, soli a estery	x	x	x			x	
	2	Antityroidné látky	x	x				x	
	3	Steroidy	x	x	x			x	
	4	Laktóny resorcylovej kyseliny, vrátane zeranolu	x	x				x	
	5	Beta-agonisti	x	x				x	
	6	Zakázané vet.. lieky a farmakol. účinné látky	x	x	x	x	x	x	
Skupi na B	1	Antibakteriálne látky	x	x	x	x	x	x	x
	2	a)antihelmintiká	x	x	x			x	x
		b)antikokcidiká	x	x			x	x	
		c)karbamáty a pyretroidy	x	x				x	x
		d) sedatíva	x						
		e) nesteroidné a protizápalové liečivá	x	x		x		x	
		f)iné farmakol. aktívne látky							
	3	a)organochloro- vané látky vrátane PCB	x	x	x	x	x	x	x
		b) organofosfáty	x			x			x
		c) chemické prvky	x	x	x	x	x	x	x
		d) mykotoxíny	x	x	x	x			
	e) farbivá			x					
	f) iné								